Resposta a l'informe "El estado de la profesión docente"

written by Manuel García | 27 de March de 2025

El recent informe ***El estado de la profesión docente en España*** ha donat peu a multitud de notícies que reflectixen un augment de la desafecció docent i un distanciament professional respecte a anys anteriors. Això a més es vincula a l'augment d'alumnat vulnerable i a les dificultats del sistema educatiu.

Els desafiaments són reals però la narrativa pessimista és molt errònia. Sabem el perillosos que són els relats pessimistes, perquè **les expectatives docents marquen vides** i poden arribar a estendre la creença que l'educació no té capacitat transformadora per a **superar el determinisme social i educatiu**.

La metaanàlisi de Rachel Jean Eells "***Meta-Analysis of the Relationship Between Collective Teacher Efficacy and Student Achievement***" (2011) arreplegava que l'efecte positiu d'un professorat unit i confiat en la seua missió pesa més en els resultats acadèmics que l'efecte negatiu de la pobresa. El derrotisme, per tant, no sols és injustificat a la llum de l'evidència, sinó que pot tornar-se una barrera per al canvi en minar eixes expectatives positives que sabem que marquen la diferència.

Una de les afirmacions més preocupants de l'informe és que a Espanya preval una "cultura de l'aïllament" docent: els professors treballen de manera individual sense aprendre els uns dels altres. En l'última dècada està emergint un nou model de desenrotllament professional docent molt potent que supera este aïllament docent: la formació dialògica basada en evidències. En què consistix? Bàsicament, en **crear espais on docents, formadors i fins i tot investigadors aprenen junts, mitjançant el diàleg igualitari sobre investigacions i experiències que han demostrat efectivitat**. Este enfocament s'inspira en la idea que

> *«ningú ho sap tot, ningú ho ignora tot. Tots sabem alguna cosa, tots ignorem alguna cosa» (Freire, 2005)*

La **col·laboració dialògica entre professorat de diversos nivells d'ensenyança** permet que la formació es construïsca col·lectivament, reconeixent el saber dels docents sobre el seu context alhora que s'incorporen coneixements científics externs.

Sabem que fer **un bon ús i organització dels recursos disponibles**, superar les faules que vinculen fracàs escolar amb alumnat vulnerable i rebutjar actuacions educatives basades en modes que no oferixen cap garantia d'èxit escolar pot revertir les dades més preocupants dels nostres sistema. Una dada macro que il·lustra avanços a Espanya és la **forta reducció de l'abandó escolar primerenc en l'última dècada**: la proporció de jóvens de 18-24 anys que deixen els seus estudis sense titular va passar del 26,3% en 2011 al 13,3% en 2021, aconseguint mínims històrics. Esta caiguda a la mitat no és casual, sinó fruit d'esforços dels centres educatius i dels recursos facilitats per les polítiques educatives.

Cada vegada són més els exemples de col·legis i instituts en barris desfavorits que, aplicant estes estratègies, han aconseguit disminuir dràsticament el fracàs escolar i millorar els resultats mitjans del seu alumnat (**Flecha & Soler, 2013**). Sabem que com **més prompte millor pugem les expectatives, millor**; no des d'un discurs ingenu, sinó des d'arguments basats en **evidències científiques amb impacte social**, que ens permetran **superar el negacionisme aconseguint "l'impossible"**, recobrar **la brillantor en els ulls i el llenguatge de la possibilitat** i avançar cap a eixe **reencant transformador per a la millora educativa**.

[Imagen: Freepik]